

Att poststationen i Ullevad, belägen inom
detta fögderi, 6 mil från Mariestad i postli-
nien Mariestad - Nya Lerda - Årva är
för orten något nödvändig samt skulle, om den
indroges, medföra stora släpsheter såväl för
befolkningen inom socknen med samma namn,
som också för undertecknad, som har ganska
stor brevväxling ej blott med de vanliga kommu-
nala myndigheter utan äfven med utskelade
fjerdingsmän, vardes hämed intygast.

MARIESTAD I NORRA WADSBÖ FÖGDERIE
KRONOFÖGDEKONTOR DEN 6 Dec 1893

John Nilsson
Fogdaständes instämmer
Mariestad som oforan
N. Nilsson
N. Nilsson

Information om häften i posthistorisk serie

Häften i den posthistoriska serien görs för hand från början till slut. De kan därför sinsemellan vara något olika och var för sig ha ett eller annat skönhetsfel. Upplagan är mycket låg, beroende på efterfrågan. Den varierar i allmänhet mellan 10 och 30 exemplar. Förlagorna skrivs med Amstrad ordbehandlare PCW 8512 och tillverkas i efterfrågat antal utöver sju s k pliktexemplar på en bordskopiator Mita DC 1001. Skulle det exemplar Du har fått i Din hand vara ofullständigt eller felaktigt, ber jag Dig vara vänlig sända mig det för utbyte.

Erik Lindgren

POST- historia från

JULA-TRAKTEN

Erik Lindgren

Förord

I samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Skaraborgs län inrättades ett stort antal nya postföringslinjer och poststationer. Inom Norra Vadsbo fögderi tillkom sålunda med 1875 års ingång sju poststationer, nämligen Gullspång, Lyrestad, Torsö, Hasslerör, Fredsberg, Björsäter och Ek. Av andra skäl än omorganisationen av kronobrevbäringen inrättades samtidigt en poststation i Jula, förenad med järnvägsstationen. Därmed blev även Utby socken tillgodosedd men man nådde varken i denna trakt eller snart sagt någonstans riksdagens målsättning om en poststation i var socken. Till detta uttalande hade för övrigt fogats en brasklapp med stor räckvidd, nämligen "där så behövdes". Men sammanlagt åtta nya poststationer inom ett fögderi på en enda gång var inte så illa, samtidigt som Södra Vadsbo fögderi fick elva nya poststationer. I den följande berättelsen följer vi något av utvecklingen för poststationerna i Jula och Ek och kan konstatera att även Ullervads och Ekby församlingar fick sina egna poststationer före sekelskiftet. Berättelsen börjar med Jula, vars poststation inte riktigt följt det mönster som blev det normala för förenade post- och järnvägsstationer. Därefter berättas om tre poststationer i den ordning de blivit inrättade kronologiskt. För den som önskar information om bakgrunden till järnvägspoststationerna rekommenderar jag avsnittet "Förenade poststationer" i mitt lilla häfte "Guide för post- och kulturhistoria" (januari 1992).

Mariestad—Moholm. (Från den 15 september 1876.)

○+		○+		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.	
N:r 1.	N:r 3.				
6,30 f. m.	2,20 e. m.	<i>Mariestad</i>	9,18 f. m.	5,58 e. m.	
7,2 "	2,52 "	<i>Jula</i>	8,46 "	5,26 "	
7,38 f. m.	3,28 e. m.	<i>Moholm</i>	8,10 f. m.	4,50 e. m.	
			N:r 2.	N:r 4.	
			○+	○+	

Jula

Det var inte ovanligt att poststationer inrättades i järnvägsstationer redan samma dag som allmän trafik började. Mariestad-Moholms järnväg (med signaturen MMJ), dotterbolag till Västergötland-Göteborgs Järnvägs AB, öppnades emellertid för trafik 1874 utan att någon poststation inrättades i den mellanliggande järnvägsstationen Jula. Den 21 december 1874 svarade järnvägsbolaget på en förfrågan från poststyrelsen som bland annat berörde möjligheterna att låta stationsföreståndaren svara för postgöromålen. Mot detta mötte från järnvägens sida intet hinder, uppgav bolagets ordförande Sv U Sörensson. Det är därför förbryllande att läsa poststyrelsens beslut den 4 januari 1875: "Ansågs ej f n påkalla vidare åtgärd". Möjligen hade ett avtal då redan träffats om förening av post och järnväg, något som kan ha föranlett den citerade anteckningen just på brevet från järnvägsbolaget. Tillgängliga källor såsom Yngve Nylanders "Sveriges fasta postanstalter genom tiderna" och 1874 års handskrivna "Förteckning över poststationsföreståndarna i riket" visar att poststationen med namnet Jula öppnades den 1 januari 1875. Jag utgår från att detta är riktigt, sedan jag haft tillfälle läsa ett remissyttrande av postinspektören i Göteborg den 15 april 1876, enligt vilket poststationen i Jula "under de femton första månaderna av poststationens verksamhet" sålt frimärken för 1024 kr 2 öre. Anledningen till detta uttalande var ett brev till poststyrelsen den 5 april 1876 från stationsinspektör Johan Sandmark i vilket han begärde höjd ersättning för bestyret med posten. Hans årsersättning för detta var 240 kr. Poststyrelsen beslöt, att det skulle höjas till 300 kr, räknat från den 1 maj 1876.

Järnvägsbolagets ekonomi var inte så lysande och rationaliseringsträvanden medförde bland annat styrelsens beslut den 28 maj 1879 att "göra åtskilliga indragningar av tjänstebefattningar vid banan". Detta skrev Johan Sandmark till poststyrelsen den 15 september 1879 och anmälde att han "som varit anställd som stationsinspektör vid Jula

alltsedan järnvägen för allmän trafik öppnades, blivitt uppsagd till avflyttning ur tjänsten den 1 nästkommande oktober". Han framhöll sin svåra situation, om han jämte stationsinspektorsbefattningen också skulle berövas lönen som poststationsföreståndare och anhöll att få ha denna befattning kvar. Han skrev:

"I stationens omdelbara närhet har jag uppfört en bostad där jag ämnar idka handel och där jag har rum för postens behandling. Denna bostad är belägen cirka 100 fot från järnvägsspåret vid stationshuset. Kostnaden för rum samt postens fortskaffning från och till postvagnen förbinder jag mig att utan någon tillökning i lönen bestrida. Jag har familj och har snart uppnått en ålder av 50 år, som gör det svårt om ej omöjligt att erhålla anställning vid annan järnväg eller inrättning. Möjligheten för mig att kunna försörja mig och de mina beror därför i väsentlig mån därpå att jag får behålla den befattningen i postverkets tjänst som jag hittills innehaft och efter bästa förmåga skött och vilken jag fortfarande skall, om det mig förunnas, söka väl och omsorgsfullt sköta".

Utdrag af protokollet, hållet i Styrelsen för Mariestad. o. hols Jernvägsaktiebolag samm. träd i Mariestad den 1. Oktober 1879.

Styrelsens Protokollföreståndare J. Sandmark, till Kongl. Generalpoststyrelsen ställde förifolke om behållandet af protokollföreståndarebefattningen vid Jula Station med dervid följande remisshandlingar för Styrelsens förändr.

Som Sandmark har, under den tid han varit i bolagets tjänst, utöfat sin befattning utan ringaste anmärkning, men anledningen till hans entledigande höllt af hållet varit beroende af ekonomiska skäl, har Styrelsen emot den gjorda ansökningen ^{ingenting} fullt anmärka.

Som ofv.

W. Westerlund

Sedan poststyrelsen efter remissförfarande fått veta att inte något missförhållande i tjänsten lett till Sandmarks uppsägning och sedan postmästare Theodor Been i Mariestad givit honom goda vitsord, beslöt poststyrelsen den 6 oktober 1879 att upprätta ett kontrakt med Sandmark, vilket bland annat innehöll klausulen att denne utan kostnad för postverket svarade för transporter mellan tågen och poststationen. Därmed skildes poststationen från järnvägen och den nye stationsinspektorn Alex Sandström, som hade utnämnts redan 1877, tog inte befattning med postgöromålen förrän långt senare. Formellt tog denne över den 1 april 1895, då post och järnväg åter förenades i Jula. Den trågne Johan Sandmark hade drabbats av ett slaganfall och inte kunnat sköta postgöromålen tillfredsställande. Med hand å penna begärde han den 18 mars 1895 att bli befriad från befattningen som poststationsföreståndare. Hans hustru Lina hjälpte honom med de praktiska arrangemangen.

Frejdbetyg.

Sida i Föra-boken 163

1. Att stationsföreståndaren vid Jula Alex Sandström,
2. född den 6 December år 1840 (gyrotis)
3. ätnjuter medborgerligt förtroende
- 4.
5. betygar Ekby församling i Skaraborgs län
6. den 22 Mars år 1895

J. G. Ljungqvist
Kyrkoherde & pastor Komminister

Alex Sandströms tid som kombinerad järnvägs- och postman blev relativt kort. Den 1 oktober 1897 övertogs tjänsten av Vilhelm Malmkvist, som närmast kom från Äskekärr. Ännu kortare blev dennes tjänstetid. Redan den 8 december 1898 tog Alfred Olsson över efter att ha varit poststationsföreståndare i Leksberg sedan november 1889. Han blev Jula trogen till sin pensionering den 30 september 1925. Efterträdaren Anders Knut Otto Lindblom vikarierade dock under hans ledigheter ända sedan 1914, då han blivit stationskarl i Jula. John Jakobsson blev ansvarig för järnvägen i Jula 1932 men enligt anteckningar på postens personalkort var det Agnes Matilda Jakobsson som ansvarade för postgöromålen från och med oktober 1932. Därefter har följande antecknats för samma ansvar: Lilly Ingeborg Ek (1937-1949), Karl Ek (1949-1954), Erik Ivan Daniel Persson (1954-1955), Irene Marianne Brunson (1955-1956), Sven Arnold Folke Andersson (1956-1960) och Astrid Dorotea Andersson (1960-1961).

Post och järnväg skildes åt den 1 september 1961 och Astrid Andersson, hustru till företrädaren Sven Andersson, fick nu ett avtal med postverket om fortsatt skötsel av poststationen, inklusive transporter. Efter beslut av postdirektionen i Göteborg drogs poststationen in med februari månads utgång 1971. Redaktör Ingemar Helgoson berättar om sista arbetsdagen att boxinnehavarna ombads "att lämna tillbaka nycklarna, totalt 146 stycken". Den siste lantbrevbäraren Ragnar Läth hade grenslat sin gula cykel två mil fem dagar per vecka under åren 1943-1971 och bara haft fyra sjukdagar under den tiden.

Till kommunikationshistorien hör också Ingemar Helgosons uppgift om hur telefonen kom till Jula: "I Skogshemmet 50 meter från Jula järnvägsstation upprättades efter min morfar Anton Lindqvists initiativ telefon med växel för sju abonnenter 1902".

Ek

Med skolläraren J. Åvall som föreståndare öppnades en poststation i Ek den 1 januari 1875. Hans årsarvode fastställdes till 200 kr, detsamma som de flesta föreståndarna för poststationerna inom Norra Vadsbo fögderi fick från början. Bortsett från den förenade poststationen i Jula var det bara i Lyrestad som ersättningen blev annorlunda. Där fick S. Bredberg 300 kr för sitt bestyr med posten. Det skulle emellertid snart nog visa sig nödvändigt att minska kostnaderna för postdistributionen, eftersom omorganisationen med ansvaret för kronoposten visat sig bli alltför kostsam. I ett cirkulär den 27 september 1875 begärde poststyrelsen uppgift från postförvaltarna bland annat om hur stor frimärksförsäljningen hade varit vid de underlydande poststationerna. Postmästare Theodor Been i Mariestad kunde visa på en frimärksförsäljning om sammanlagt 89 kr i Ek under första verksamhetsåret. Det var bäddat för indragning. Kronolänsman Jungmark tillstyrkte en sådan åtgärd. Uppgifter om låg frimärksåtgång strömmade in till poststyrelsen från olika håll i riket men det blev i allmänhet inte någon omedelbar åtgärd. I sikte hade man en allmän indragning av olönsamma poststationer i samband med att lantbrevbäring skulle inrättas senare.

Hur detta skulle ske i Skaraborgs län diskuterades vid ett sammanträde på landskansliet i Marieholm den 18 juni 1877. Under 1876 hade frimärksförsäljningen i Ek minskat något och ur protokollsanteckningarna hämtas följande:

"Under det att från Postverkets synpunkt måste anses särdeles önskligt att nu även kunna indragas poststationerna i Ek (å linjen Mariestad-Axvall, uppbörd 77 kr, avlöning 200 kr), vilken ej ens anlitas av ställets ägare, som i Mariestad avhämtar och avlämnar sin post, och Timmersdala (å samma linje, uppbörd 137 kr, avlöning 150 kr) på ett avstånd av endast omkring en halv mil från Nya Lerdala, söker Länsstyrelsen göra gällande den åsikt att f n dessa stationer ej utan synnerligt men för tjänstekorrespondensen kunna undvaras, men skall göra försök att få arvoden nedsetta till omkring 100 kr för vardera".

Det försöket lyckades och Åvall fick finna sig i halverad årsersättning, räknat från och med maj 1878. I personal-

bladen finns för Ek anteckningen "Bibehålles sålänge förestandare erhålles mot 100 kr i årligt arvode". På många håll drogs poststationerna helt sonika in, när de visade sig kunna ersättas med lantbrevbäring om länsstyrelsen var "med på noterna".

Men Åvall kom igen med stora förhoppningar snart nog och skrev den 25 mars 1880 till poststyrelsen och begärde att från och med andra kvartalet åter få 200 kr om året för sitt arbete. Han tillade att han eljest ville bli entledigad och motiverade sin begäran med följande ord:

"Såsom skäl för ovanstående beder jag få anföra, dels att arbetet vid denna poststation i betydlig mån ökat isynnerhet sedan kammarherre Lilliestierna för ett år tillbaka hitflyttat hela sin post, dels att 100 kr i allt fall bör kunna anses utgöra en allt för ringa ersättning för det arbete, besvär och ansvar, vilka med denna tjänst äro förenade, helst denna ringa summa i betydlig mån realiserar, då man själv måste bekosta lack, snören m fl materialier, som för stationen äro oundgängligen nödvändiga, samt för denna lilla inkomst måste i krono- och kommunalutskylder utgiva omkr 6 à 7 kr".

Postmästare Been i Mariestad kunde nu informera poststyrelsen om att frimärksförsäljningen i Ek under 1879 hade uppgått till 197 kr 14 öre, men poststyrelsen skrev till länsstyrelsen den 3 april och begärde uppgift på en annan lämplig poststationsföreståndare som nöjde sig med 100 kr i årsersättning. Sedan landskansliet svarat i ett brev den 26 maj 1880 att någon sådan inte gick att anskaffa, erinrade poststyrelsen om att "1877 varit å bane frågan om indragning av poststationen, då densamma skulle bibehållas endast så länge föreståndare kunde anskaffas mot 100 kr. Om villig person ej finnes, hemställs om indragning". Med sitt svar den 26 juni 1880 sände landskansliet kronofogdens yttrande och vidhöll sin tidigare åsikt "om den väsentliga olägenhet för befordran av tjänsteförsändelser till kyrkorna och fjärdingsmännen i orten en sådan anordning skulle medföra, om ock befolkningen i trakten tilläventyrs utan allt för stor avsaknad skulle kunna undvara denna postbefordringsförmån".

Nu upprättades ett nytt kontrakt med Åvall som gav honom 200 kr om året, men samtidigt fick postmästaren i Mariestad uppdraget "att söka anskaffa lämplig person som vill övertaga befattningen mot lägre arvode samt att före årets utgång inkomma med uppgift om resultatet av dessa försök". Det resultatet var inte lysande och i brev den 28 december

1880 skrev postmästare Been till poststyrelsen "att ehuru jag dels själv vid förrättandet av poststationens inspektion i september månad, och dels genom personer i orten gjort efterfrågningar i omförmälda hänseende, har likväl ej någon annan lämplig person kunnat påträffas som mot lägre arvode vore villig åtaga sig ifrågavarande befattning". Något mer än ett år senare blandade sig postmästare Nils Jacobson i Stenstorp oombedd i ärendet. Han föreslog indragning av poststationerna i Eggby, Timmersdala och Ek med samtidigt inrättande av lantbrevbäring "tisdagar och lördagar fram och åter å den 2,8 mil långa sträckan Nya Lerdala - Karlsfors - Timmersdala - Låsta - Rambotorp - Böja - Ek - Leksberg - Mariestad". Förslaget ankomstbokfördes i poststyrelsen den 20 april 1882 och redan fyra dagar senare kunde handläggaren efter föredragning förse brevet med påskriften "ansågs ej för närvarande föranleda vidare åtgärd". Skollärare Åvall fick med 200 kr i årslön sitta i orubbat bo i mer än två decennier. Men den 6 mars 1903 skrev han till poststyrelsen och begärde att kontraktet skulle upphöra "vid slutet av nästa kalenderkvartal". Länsmannen underrättade nu kronofogden om att arrendatorn av Eks säteri Arvid Paul förklarar sig villig att bli poststationsföreståndare med oförändrat arvode. Kronofogden uppgav i sitt brev till postinspektionen att Paul var mindre lämplig men att Åvall kunde vara kvar om arvodet höjdes till 300 kr. I sin redovisning till poststyrelsen den 15 juni 1903 föreslog postinspektionen "att poststationen i Ek med innevarande månads utgång indrages, en åtgärd, som vederbörande kronofogde ansett kunna vidtagas utan allt för stora olägenheter". Så blev det också; poststationen drogs in den 30 juni 1903.

Vid kommunalstämman med Eks församling den 28 mars 1904 tog man upp ett erbjudande av handlanden A Hemberg att låta hans biträde Hanna Ekberg bli föreståndare för en poststation som förlades till handelslokalen i Boterstena. Stämmans ordförande J Åvall skickade den 6 april 1904 en framställning till poststyrelsen och efter undersökning av postinspektionen beslöt poststyrelsen att poststationen skulle öppnas den 1 juni 1904. Hanna Ekberg fick 200 kr i årsarvode för sitt bestyr med posten.

Med oförändrat arvode flyttades poststationen den 1 oktober 1911 till folkskolan vid Eks säteri, där folkskollära-

ren Anders Robert Åvall blev föreståndare. Den 1 juli 1916 höjdes under brinnande världskrig årsarvodet till 228 kr. På grund av flyttning från orten frånträdde Åvall befattningen plötsligt den 4 november 1920. På poststationskortet finns anteckningen "inställd den 5 nov t.v. Indragen fr 1/1 21". Än en gång fick man således uppleva poststationens indragning och denna gång för längre period än den tidigare. En extra kommunalstämma den 28 januari 1924 tog upp postfrågan. Den utredning som gjordes efter framställning resulterade i poststyrelsens beslut den 24 maj 1924 att poststationen skulle återinrättas den 1 juni. Nu blev handlanden Karl Gorg Karlsson föreståndare med poststationen förlagd till Boterstena. När han avgick den 1 juni 1953, följdes han av köpman John Bertil Persson, som emellertid fick uppleva poststationens indragning med april månads utgång 1955.

415.							
Mariestad—Timmersdala—Mariestad.							
(Från den 1 juni 1904.)							
M. Th.	—	8,15	0,6	Mariestads postkontor	O. L.	5,0	—
M. Th.	9,0	9,15	0,7	Ullervads poststation	O. L.	4,0	4,15
M. Th.	10,10	10,25	0,9	Eks poststation (Boterstena)	O. L.	2,50	3,5
M. Th.	11,30	11,45	0,4	Låstads poststation (Stommen)	O. L.	1,0	1,15
M. Th.	12,15	12,30	0,4	Timmersdala poststation	O. L.	12,15	12,30
M. Th.	1,55	2,10	0,6	Låstads poststation (Stommen)	O. L.	11,5	11,20
M. Th.	2,55	3,10	0,7	Tidavads poststation	O. L.	10,5	10,20
M. Th.	4,0	4,15	0,6	Ekbyvalls poststation (Vallby skolhus)	O. L.	9,0	9,15
M. Th.	5,0	—	0,6	Ullervads poststation	O. L.	—	8,15
			5,6	Mariestads postkontor	O. L.		

Detta är den tidtabell för postföringen som tillämpades när poststationen i Ek återinrättades den 1 juni 1904. Jämför med tidtabeller som återges på sid 2, 15 och 18. Tidtabellen på denna sida har bara tiduppgifter under "dagtid". I tidtabellen på sid 18 anges en tiduppgift inom ram. Sedan man övergått från systemet att ange "f.m." resp "e.m." efter tiduppgifterna, tillämpades under en tid systemet att rama in tider mellan kl 18.00 och 06.00. Understrykning av minuttal förekom också med samma syfte. Poststationernas belägenhet angavs ofta med petitstil efter deras namn som t ex Boterstena för Eks poststation.

Ullervad

Vid kommunalstämman i Ullervad den 17 mars 1884 beslöt man att begära att få en poststation inrättad inom socknen. Postmästare Theodor Been i Mariestad avstyrkte framställningen, bland annat med tanke på närheten till poststationen i Jula. Han föreslog poststyrelsen att lantbrevbäring skulle inrättas till Ullervad med två turer i veckan. Inte heller den sistnämnda förbättringen accepterades av poststyrelsen, som vid föredragning den 19 maj 1884 lämnade ärendet utan åtgärd.

Frågan kom upp på nytt hösten 1889 i samband med att postbefordring skulle planeras på järnvägslinjen Mariestad - Gössäter. Tanken uppstod då att postbefordringen på linjen från Mariestad till Axvall över Nya Lerdala skulle på delsträckan till Ek befordras genom Ullervads socken i stället för genom Leksbergs socken. Kommunalsämman i sockenstugan i Ullervad den 27 december 1889 uppdrog åt ordföranden att begära en poststation i Ullervad och att postgången skulle få fullgöras med tre turer i veckan.

Postmästare Been tillstyrkte nu framställningen men ansåg inte att postgången skulle fullgöras med mer än två turer i veckan. Poststyrelsen lämnade ändå ärendet utan åtgärd "med hänsyn till Ullervads sockens närbelägenhet till Mariestad och Jula och den nu anordnade postföringen genom socknen".

Men man gav sig inte och vid kommunalstämman den 23 oktober 1890 behandlades postfrågan åter. Stämman uttalade att blott ett fåtal sockenbor utmed landsvägen kunde utnyttja möjligheten att mot avgift få sända lösväskor med post till och från postkontoret i Mariestad. "Andra återigen, däribland pastor. ordförande i kommunalstämma- och nämnd samt kronofjärdingsman, vilka på grund av gällande författning kunde anse sig berättigade erhålla och få avlämna sina ämbetsposter på närmare håll och inom tjänstgöringsdistriktet, nödgades fortfarande vända sig till de från stället över $\frac{1}{2}$ mil belägna poststationerna Mariestad eller Jula".

Postmästare Been ställde sig även denna gång bakom framställningen och framhöll "att rörelse och företagsamhet inom Ullervads kommun är rätt mycket uppbringad". En förbindelse från folkskollärare A P Lidén om att sköta poststationen mot 100 kr i årsarvode fanns med i ärendet och poststyrelsen beslöt att poststationen skulle inrättas med 1891 års ingång.

Redan den 8 september 1891 skrev den tillsatte poststationsföreståndaren till poststyrelsen att han inte från följande år ville åta sig befattningen med mindre arvodet ökades till det dubbla. Poststyrelsens replik blev att poststationen skulle dras in om föreståndaren inte nöjde sig med det då utgående arvodet. Därför kom postfrågan upp på den följande kommunalstämman den 19 oktober 1891, som efter att Lidén prutat på sina anspråk till 150 kr om året hemställde hos poststyrelsen att få behålla poststationen. Mariestads nye postmästare Johan Rothman gjorde då en tjänsteresa till Ullervad och lyckades förmå Lidén att lova att även under år 1892 sköta posten mot oförändrat arvode, 100 kr.

Följande år blev positionerna emellertid helt låsta och med utgången av 1893 drogs poststationen in efter blott tre års livstid. Den korta perioden har medfört att ortstämpelsamlade filatelisterna är rädda om de frimärken som stämplat i Ullervad under åren 1891-1893, medan motsvarande stämpelavtryck för en senare tidsperiod kanske inte får någon hedersplats och i varje fall inte blir så dyra vid filateliauktioner. Enligt det brev som poststationsföreståndare A P Lidén skrev den 1 september 1893 till poststyrelsen för att på nytt begära löneförhöjning hade han sålt frimärken under 1891 för 684 kr och under 1892 för 713 kr. Brevet rann ut i sanden, som man säger, och fick alltså inte någon som helst effekt. Indragningen med 1893 års utgång gjordes dock inte helt utan dramatik. Kontraktet mellan Lidén och postverket gällde med tre månaders varsel. Han gjorde en formell uppsägning före september månads utgång och räknade med att hans befattning skulle bli ledigförklarad. Han skulle då bevaka den och kunna tillsättas med högre arvode, om ingen underbjöd honom vid ansökningstillfället. Kronofogden i Norra Vadsbo fögderi anmälde emellertid för postinspektionen i Göteborg att det inte fanns någon annan lämplig person inom Ullervads socken som kunde bli poststationsföreståndare. Tidningsan-

nonser hade inte lockat någon sökande. Då förklarade sig Lidén vilja fortsätta att upplåta rum för poststationen och sköta den mot 200 kr i årligt arvode.

*Ullervads kommun, ordinarie folkskollärare
i Ullervad, att sedan den 1 jan. 1891 jämvald
föreståndare för Poststationen härstädes,
för härmed tillkännagifva, att jag är villig
äfvän efter innevarande års utgång upplåta
rum för samt betrida göromålen vid
poststationen i Ullervad mot vilkor, som
jag i skrifvelse till Kongl. Generalpoststy-
relsen af den 1 Sept. uppgifvit, nämligen,
att mig beviljas ett årligt arvode af
Tvåhundra kronor.*

A. P. Lidén.

Nu jämförde postinspektör Adolf Malmgren i Göteborg Lidéns anspråk med de arvoden som betalades ut till andra föreståndare vid poststationer med motsvarande frimärksförsäljning och posttrafik i övrigt. Han misstänkte att poststyrelsen inte skulle gå med på den begärda fördubblingen av arvodet och försökte förmå Lidén att sänka kraven. Denne vidhöll emellertid sina villkor i ett brev den 20 november och poststyrelsen beslöt fyra dagar senare att poststationen i Ullervad skulle dras in den 31 december.

Mot detta protesterade kyrkoherde J A Tunberg i Ullervad. Han hänvisade till ett "tillväxande krav på tjänsteförsändelser och deras ferma expedition. De skulle komma i en sämre belägenhet än hittills under det andra kyrkoherdar omkring mig, exempelvis Leksberg, Björsäter etc kunna hava post flere gånger om dagen".

Concept.

MEDDELANDE

från KONGL. GENERALPOSTSTYRELSENS TRAFIKBYRÅ.

Stockholm den 12 december 1893.

Herr Kyrkoherden
J. A. Tunberg, Ullervad.

Vid föredragg. d. d. af Eder hos K. Gyss den
9 dennes gjorda förnyade framst. om bibeh. af
p. stat. i Ullervad har Styrelsen vidblifvit sitt
beslut af den 24 sistf. november i fr. om
sägda p. stat. i indragg.

J. A. Gyss
Styrelsen

Poststyrelsen beslöt den 28 november 1893 att inte bifalla kyrkoherdens begäran om att poststationen skulle få vara kvar. Inte heller hjälpte det att kronofogden den 6 december intygade att poststationens indragning skulle "medföra stora olägenheter såväl för befolkningen inom socknen" som för honom själv. Ett nytt, tre foliosidor långt brev från kyrkoherde Tunberg den 9 december 1893 utvecklade närmare motivet för önskemålen att få behålla poststationen. Han berörde bland annat den stora betydelse som postsparbanken hade för socknen och "denna orts idoga och till nykterhet och sparsamhet redan vanda befolkning". Han erinrade också om att Lidéns krav om att få 200 kr i årsarvode var rimligt, d v s samma arvode som föreståndaren för den "mindre viktiga" poststationen i Ek hade. I slutet av brevet erbjöd sig kyrkoherden att av egna medel bidra med 50 kr till kostnaden för poststationen om den fick behållas. Vid föredragning den 12 december 1893 blev poststyrelsen kvar vid sitt beslut om poststationens indragning. Till skillnad från Eks socken, som fick sin poststation åter efter elva månaders törnrosasömn fick nu Ullervad vänta åtta år innan man fick gehör för önskemålen om poststationens återinrättande.

Detta skedde helt utan dramatik och i postens centralarkiv omfattar ärendet bara ett enda papper. Förgäves har jag sökt efter underlaget och bevis på förberedande åtgärder. Troligen har sådana handlingar inte funnits. I

framställningen den 20 juli 1901 till poststyrelsen från postinspektör Otto Schütz i Göteborg skriver denne avslutningsvis: "Anledningen varför jag nu upptagit detta ämne, är den att vederbörande kronofogde och postmästare för mig muntligen framfört vederbörande korrespondenters enträgna begäran om inrättande av poststationen i fråga, vilken framställning av berörda tjänstemän vitsordas vara av verkligt behov". Poststyrelsen beslöt att poststationen skulle öppnas den 1 oktober 1901.

371.									
Mariestad—Nya Lerdala—Axvall.									
(Ersä den 1 oktober 1901.)									
M.	Th.	—	8,15	0,0	Mariestads postkontor	T.	F.	4,45	—
M.	Th.	9,0	9,15	0,1	Ullervads poststation	T.	F.	3,45	4,0
M.	Th.	10,30	10,35	0,5	Eks poststation	T.	F.	2,30	2,30
					Ramborps gästgivergård				
M.	Th.	11,30	11,35	0,5	Lidåds poststation (Stommen)	T.	F.	1,15	1,30
M.	Th.	12,5	12,10	0,6	Timmersdala poststation	T.	F.	12,30	12,45
					Nya Lerdala poststation (Smedgården)	T.	F.	—	11,30
M.	Th.	1,5	—	0,5	} M.T. O. Th. F. L.	O.	L.	1,30	—
M. T. O. Th. F. L.	—	1,30	2,30	1,0		M.T. Th. F.	11,15	10,45	
M. T. O. Th. F. L.	2,45	3,0	—	0,5	O.	L.	10,30	10,45	
					Eggby poststation (Nya)	M.T. Th. F.	9,45	10,0	
					Axvalls poststation	O.	L.	—	9,45
M. T. O. Th. F. L.	3,45	—	—	4,0	M.T. Th. F.	—	9,0	—	

Med framställningen överlämnade Schütz ett förslagskontrakt som upprättats med handlanden och kyrkvärden Carl Anton Jansson i Torsberga om att handha poststationen, belägen invid postlinjen Mariestad-Axvall. Man kan notera att stavningen Ullervad används i framställningen. Facits ortstämpelkatalog uppger att datumstämpeln graverades med ordet ULLERVA utan d i slutet. Enligt en promemoria av Erik G Lanngren den 19 juni 1946 blev från 1942 års början namnet på post- och telefonstationerna i socknen ändrat till Ullerva. Stavningen ändrades efter kort tid åter till Ullervad och den 1 augusti 1946 fick poststationen en datumstämpel med stavningen Ullervad. Endast de som har tillgång till frimärken, stämplade i Ullervad 1901 - 1942 torde kunna avgöra hur datumstämpeln angav namnet då.

Den nye poststationsföreståndaren var född den 30 mars 1845 och i poststationskortet anges att växelstationen var vid poststationen. Den 1 oktober 1926 övertog handlanden Kenry Birger Karlsson poststationen och från den 1 oktober 1948 Knut Bertil Johansson. När han slutade den 15 september 1967, hölls befattningen vakant till dess poststationen kunde dras in den 1 december 1967.

Ekbyvall

På kommunalstämmans vägnar skrev den 8 november 1889 komminister C H Biel, folkskollärare J M Ahl och stämmans ordförande August Jansson till poststyrelsen och begärde att få en poststation i Ekby socken. Under den följande remissbehandlingen redovisade poststationsföreståndare Johan Sandmark i Jula postgången till Ekby socken med bl a följande ord:

"Posten som avgår från Jula till Skövde måndagar och torsdagar medför lösväska till Ekby kommun dessa dagar mot en avgift till postbonden av 3 kronor och kan mot ytterligare 3 kronor till samma postskjuts, vilken bor i Tidavad, erhålla post även onsdagar och lördagar. Kungörelserna till kommun och kyrka komma högst sällan försent dit, utom någon enda gång då de ej hitkommit från Mariestad, troligen därför att de ej i rätt tid från Landshövdingeämbetet blivit utlämnade. Avståndet mellan Ekby och Jula är något över $\frac{1}{2}$ mil, men kortare mellan Wallby skola och Jula. Folkmängden i Ekby var sistlidet år 668 personer, varav två prästfamiljer, i övrigt allmoge".

Orsaken till att Sandmark nämnde Vallby skola var den att den önskade poststationen föreslagits bli förlagd där. Han avslutade sitt remissyttrande med uttalandet att det knappast syntes behöfligt med en poststation inom Ekby kommun och postinspektionen i Göteborg uttalade att "anledning synes icke förefinnas till den infrågaställda poststationens anordnande". Poststyrelsen beslöt vid föredragning den 21 januari 1890 att framställningen inte borde föranleda till vidare åtgärd.

Vid kommunalstämman i Ekby småskola den 20 januari 1891 beslöt man "enhälligt att ånyo ingå till generalpoststyrelsen med ansökan att få en Kungl. poststation förlagd inom socknen". Den daterades den 22 januari 1891 och avslogs av poststyrelsen den 6 mars. Efter ännu ett kommunalstämmobeslut gjordes en ny ansökan den 22 mars 1892, som innefattade ett erbjudande att socknen skulle avlöna en blivande poststationsföreståndare under tre år. Nu gick det snabbt och den 1 juli 1892 öppnades poststationen med namnet Ekbyvall. Folkskolläraren Johan Magnus Ahl blev dess föreståndare. Enligt poststyrelsens beslut den 14 maj 1895 betalade posten ett årsarvode efter de tre åren med 100 kr. En extra kommunalstämma i Ekby kyrka den 5 maj 1895 beslöt att utöver arvodet från postverket tillskjuta 25 kr om året "tillfölje av de betungande göromål som med

Inkom till Postinspektionen i
WESTRA POSTDISTRIKTET
3 MAJ 1895
D. Nr. 265

Utdrag af protokollet, fördt vid extra kommunalstämma med Ekby kommun i dess kyrka den 5 Maj 1895 -
& 1.

Stämman som var utlyst för att inhämta kommunens uttalande rörande lönen för skötandet af poststationen Ekbyvall, ansåg att utöver de 100 kr som Kungl. poststyrelsen föreslagit som lön, ville Ekby kommun, tillfölje af de betungade göromål som med skötandet af ifrågavarande poststation äro förenade, för sin del bidraga med 25 kr. Rönt årligen så länge det föreslagna kontraktet kommer att anse gällande -

Som ofvån:

August Jansson

skötandet av ifrågavarande poststation äro förenade". Från den 1 oktober 1907 utgick årsarvode från postverket med 200 kr, något som kom Ahls efterträdare till godo. Denne var skräddarmästaren och handlanden Frans Ekvall, som övertog poststationen den 1 oktober 1913. Han avled i augusti 1931, varefter handlanden Laurentius Stefanus Strandell tog över. Denne hade vissa svårigheter att sköta sysslan och ersattes den 1 februari 1934 av Anna Maria Elisabet Andzén-Pettersson. Med 1940 års ingång satt åter en handlande vid rodret, nämligen Sigge Olof Nolberger som fick uppleva poststationens indragning med april månads utgång 1955.

Utdrag af protokollet hållet vid
 lagd utlyst Kommunalförsamling med
 Ekby Socken i dess folkskola den 21 Junij 1891.
 § 5.

På Ekby kommun hos Kongl. Generalpoststyrelsen under sig till är gjorda ansökan att på en Kongl. poststation inrättas inom socknens tillhörande utom afsesende, så beslutade Stämman att ämja inga till nyssnämnda poststyrelsen med fördragen anhängen, att om Kongl. Generalpoststyrelsen skulle finna skäligt med afsesende på ortens kraf, att inrätta en Kongl. poststation inom Socknen, så erbjuder Socknen sig att under 3 år aflöna en lifvande föreståndare och tillhandahålla lokal för postutväxlingen endast poststyrelsen förtecknar posten samt bekostar stämpel och nödiga inventarier för en poststations ordentliga skötande.

Att utfärda den nu förelagda ansökningen, uppdrags åt församlingens v. p. C. H. Phil, Skolelärare f. l. H. L. Rönnskärren och undertecknad Kommunalordförande samt skulle deselikes protokollet drag bifogas ansökningen till Generalpoststyrelsen om Kommunens medgifvande att sjelf på hvar afven sagda tid aflöna föreståndaren. — Såsom nämns på den ifrågasatta stationen förelagd Ekbyen eller Ekbyhall - hällen?
 och dag som ofvan:

August Gunnarson
 st. ordf.

387.						
Jula—Sköfde.						
(Från den 2 juli 1892.)						
Nymil.						
M. Th.	—	11,30	(0,6	Jula poststation.....	O. L.	1,30 —
M. Th.	12,15	12,30	1,1	Ekbyvalls poststation (Vallby skolhus) ...	O. L.	12,30 12,45
M. Th.	1,15	2,45	1,5	Tidavads poststation	O. L.	11,30 11,45
M. Th.	4,30	4,45	—	Frösveds poststation	O. L.	9,30 9,45
M. Th.	6,15	—	1,2	Sköfde postkontor.....	O. L.	— 8,0
			3,8			